

Životné jubileum poprednej slovenskej gastroenterologičky Márie Zakuciovej

Life anniversary of the leading Slovak gastroenterologist Mária Zakuciová

Človek môže, ba aj musí byť oveľa väčší, ako je ten „malý“ život, ktorý práve prežíva. Preto v živote potrebujeme pekné chvíľky, alebo aspoň nádej, že sa ony znovu vrátia. Možno je dnes život pochmúrny, ale i tie jeho najtemnejšie bludiská vyvažuje raj duše. Kto ho vlastní, ten môže prežívať svoj život v súlade so svojim okolím. Disponuje vlastnosťou, ktorá mu otvára dvere – blaženosťou. Tá automaticky neznamená len príjemné zážitky. Vždy totiž budú Golgoty. Ľudia sú dnes veľmi všední, roztrpčení a život vidia v čiernych farbách. Ich útočnou, ale zároveň aj obrannou častou otázkou je „prečo“. Nekladme si takéto otázky, na ktoré odpovedať nevieme a zbytočne hľadáme niečo na zemi, čo je možno uložené v iných tajomstvách.

Že nepoznáte človeka, ktorý by sa hodil do úvodných viet? Tak ja sa v nasledujúcich riadkoch pokúsím Vám ho aspoň trochu priblížiť.

Všetci ju volajú Marika, ale ona je Mária, celým menom, tak ako sa to patrí, Mária Zakuciová. Prezývky sa často spájajú so slávnymi ľuďmi našej planéty naprieč širokým spektrom spoločenského, politického, umeleckého, či športového života. Je to určitá výsada prezývku mať. Doteraz stretávam ľudí, ktorí sa pýtajú, ako sa skutočne volá. V prípade Ma-

riky však vôbec nejde len o jednoduché pomenovanie fyzickej osoby. Za tým menom stojí empatická duša, v ktorej sa stretávame sami so sebou. Predstavuje človeka, pred ktorým sa nemusia vyberať diplomatické zaobalené slová, pred ktorým môžeme rozprávať o svojich starostiach, pochybnostiach, podeliť sa o radosť. Je tá, ku ktorej si ideme po radu, jej slovo je akoby vozom, ktorý vyvezie všetku našu neistotu a možno aj nízke prvky našej bytosti.

Marika sa narodila v malebnej obci Závadka na Spiši 4. 3. 1952. Jedná sa o obec, ktorej prvopočiatky siahajú do polovice 14. storočia. Obec sa preslávila pastierstvom oviec a vynikajúcim syrom, strážením obchodnej cesty z Budapešti do Krakova, neskôr baníctvom. Na konci 19. storočia obec zasiahla veľká vlna vstavalectva. Marika vždy pri rozhovore o svojom pôvode sa hrdo, ale najmä s láskou vracia ku svojmu rodisku, a to nielen slovne, ale niekoľkokrát do roka tento kraj aj navštívi.

Po skončení stredoškolských štúdií absolvovala Lekársku fakultu Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Svoj celý profesný život zasvätila práci na I. internej klinike Univerzitnej nemocnice P. J. Šafárika. Je jedna z mála s pomedzi gastroenterológov, ktorá má atestačnú skúšku z vnú-

torného lekárstva II. stupňa, čo jej dáva nebyvalý rozmer vidieť pacienta komplexne, čo žiaľ v súčasnosti u mladších kolegov absentuje.

Po nástupe na I. internú kliniku mala obrovské šťastie na svojho učiteľa, neskôr prednostu I. internej kliniky docenta Tomáša Hildebranda, jedného z nestorov slovenskej gastroenterológie. Aj keby chcela robiť iný pododbor vnútorného lekárstva, pri docentovi Hildebrandovi to nebolo možné. Nie z donútenia, ale z jednoznačného presvedčenia, že gastroenterológia je tá najlepšia špecializácia, ktorú si mohla vybrať. Bolo to vďaka jeho mimoriadnym pedagogickým vlastnostiam, zaniatenosťou ku gastroenterológii. Na I. internej klinike sa vytvorila silná gastroenterologická skupina, ktorej po smrti docenta Hildebranda sa ujala práve Marika, a to úspešne. „Naskočila“ na nové trendy, najmä v oblasti problematiky nešpecifických črevných zápalov (ďalej len IBD) a začala sa venovať inovatívnej terapii IBD – biologickej liečbe. Bola to práve ona, ktorá ako prvá na Slovensku túto liečbu spustila v roku 2003. Čo sa týka ďalších aktivít v oblasti tematiky IBD, je národným reprezentantom Slovenska pre ECCO (European Crohn's and Colitis Organisation), čo je v skutočnosti svetová organizácia pre problematiku IBD, zakladajúcim členom slovenskej pracovnej skupiny pre IBD (obr. 1), kde sa aktívne podieľa na jeho práci, či zostavovaní smerníc a odporúčení pre klinickú prax. Je pravidelnou aktívnou prednášateľkou na gastroenterologických podujatiach, tiež autorka početných publikácií, špeciálne so zameraním na IBD.

Obr. 1. Zakladajúci členovia slovenskej pracovnej skupiny pre IBD.

Fig. 1. Founding members of the Slovak working group for IBD.

Obr. 2. Atmosféra z otvorenia gastroenterologických Hildebrandových dní v Bardejove.

Fig. 2. Atmosphere from the opening of the Hildebrand gastroenterological days in Bardejov.

Nebol by to kompletný profil Mariky v odborných kruhoch, keby sme nespomenuli Hildebrandove gastroenterologické dni v Bardejove-Bardejovských kúpeľoch. Je to podujatie, ktoré „zdedila“ po docentovi Hildebrandovi, ktorý bol ich zakladateľom (obr. 2). Doviedla ich so svojim kolektívom do absolútnej dokonalosti, čo sa týka odbornej aj spoločenskej úrovne. Mnohí českí kolegovia-významní gastroenterológovia napriek „mimoriadnej“ vzdialenosti neváhali vždy prísť, a to s radosťou. Len námatkovo spomeniem profesora Dítě, docenta Kmenta, profesora Špičáka, profesora Lukáša, docenta Martínka a mnohých ďalších. Marika vedela na tomto podujatí vytvoriť nezabudnuteľnú atmosféru, ktorej odor sa rovná príjemnému dlho účinkujúcemu parfému.

Do pracovnej mozaiky je nutné vložiť funkciu krajského odborníka pre gastroenterológiu v rámci Košického kraja, vyše 20-ročné členstvo vo výbore Slovenskej gastroenterologickej spoločnosti s funkciou podpredsedu a členstvo v pracovnej skupine pre celiakiu.

Je laureátkou bronzovej, striebornej a zlatej medaily Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Čo je prameňom radostí v Marikinom živote? Predovšetkým blízka rodina, pobyt v prírode a cestovanie, umenie a dobrá kniha. Bola vychovaná na

tradičných hodnotách, čo sa prenáša vo vzťahu k rodine. Má príkladný vzťah ku dvom sestrám, navštevuje ich vždy, keď môže. V jednom prípade je to trochu od ruky, jedna sestra totiž býva v Kanade, ale, čo sa aj ja pamätám pri kongresoch v USA vždy mala snahu sestru navštíviť, čo sa aj stávalo.

Príroda je jej príbuzná. Prechádzkami po prírode si dobíja život, zaháňa malomyselnosť a rozširuje nielen rozhľad, ale aj srdce. Kto má stromy rád, nemôže byť zlý ani k ľuďom. Toto prírodné sanatórium využíva najmä v lone Vrátnej doliny a Tatier.

Že má rada cestovanie, môžem potvrdiť osobne. Absolvovali sme mnoho kongresov s krásnymi zážitkami, ale aj úsmevnými chvíľami. Jej pamätná veta v New Orleans vo French Quarter na Bourbon street vo večerných hodinách, kde atmosféra je značne uvoľnená: „Keď si mám predstaviť pekló, tak je to práve tu,“ takmer zľudovala.

Vyzdvihnúť nejakú prioritu v jej umeleckom rozhlade je ťažké. Najskôr to bude asi hudba, a to vážna. Dlhé roky sprevádza a robí lekársku starostlivosť speváckemu telesu Collegium Technicum, s ktorým absolvovala množstvo zájazdov. Príjemné spojenie cestovania s umeleckým zážitkom. Tento spevácky zbor sa objavuje v takých tituloch, ako „dobyli Mexiko, veľké víťazstvo v Sankt Peterburgu“ a podobne. Osobne si myslím, že hudba pre Mariku znamená

niečo ako most medzi božou a ľudskou rečou.

Nepohrdne dobrým divadlom, ktoré sa otvára ako klinika duší.

Myslím si, že pri čítaní kníh sa neradi povinnosťou zamilovať sa do moderného spisovateľa len preto, že ho aj iní obdivujú. Pre ich výber má určite cit, niektoré len ochutnáva, iné prehltá a skutočne dobrú knihu obrazne prežuje a strávi.

Krátka exkurzia jej umeleckým cítením sa nedá plne vyjadriť v tak limitovanom príhovore.

Záver tohto zamyslenia nutne musí končiť vo sfére rytmu práce a odpočinku. Marika je totiž stále aktívne pracovne vyťažovaná na radosť pacientov a našej gastroenterologickej obce. Z hľadiska osobného uspokojenia si Marika našla životné povolanie-prácu, o ktorej môže povedať, že ju má rada. V súčasnosti si našla rovnováhu medzi prácou a odpočinkom, aby sa vo väčšej miere mohla venovať svojim záľubám. Je v pozícii, kedy si môže určiť deň, a v tento deň si neodoprie nijakú rozumnú žiadosť, ktorou by si mohla svoj život vymknúť zo všednosti.

Milá Marika, v mene celej gastroenterologickej spoločnosti Ti prajeme ešte veľa pracovných a životných chvíľ, ktoré Ťa naplnia spokojnosťou a radosťou a každý deň prežívaj pri plnom zdraví.

*Martin Huorka
prezident SGS*